ΕΝΟΤΗΤΑ 6. Υλοποίηση της εκπαίδευσης: Ευελιξία και προσβασιμότητα

Δομή της ενότητας

1 Σκοπός και στόχοι
2 Αποτελέσματα
3 Βασικές αρχές ΥΣ που εφαρμόζονται στην ενότητα
4 Σύνδεση με τις ενότητες του WP2
5 Προκλήσεις
6 Αιτιολόγηση
7 Δραστηριότητες
8 Πρόσθετοι πόροι
9 Ποια είναι η αξία της ενότητας;

1. Σκοπός και στόχοι

Στόχος είναι να εφοδιαστούν οι εκπαιδευτές ενηλίκων με ένα πρακτικό πλαίσιο και εργαλεία ΥΣ, ώστε να παρέχουν εκπαίδευση που είναι δομικά ευέλικτη και γνωστικά προσβάσιμη σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας και ενήλικες με χαμηλά προσόντα.

ΣΤΟΧΟΙ

Μέχρι το τέλος αυτού του σταδίου, οι εκπαιδευτές ενηλίκων θα είναι σε θέση να:

1. Χρησιμοποιήστε τη «Δομή Ενοτήτων» για τη διεξαγωγή του μαθήματος, εφαρμόζοντας την αρχή της αποσύνθεσης (από τη λογική της ΥΣ) ώστε να χωρίσετε τα σύνθετα μαθήματα σε τμήματα διάρκειας 15 λεπτών.
2. Εφαρμόστε τη «Μέθοδο Πολλαπλών Διαύλων», συνδυάζοντας έντυπα φύλλα εργασίας, ηχογραφημένες επεξηγήσεις και οπτικά βοηθήματα, ώστε να διασφαλίσετε την προσβασιμότητα.
3. Καθιερώστε έναν σταθερό κύκλο «Ανασκόπησης και Σύνδεσης», ο οποίος αξιοποιεί τις εμπειρίες ζωής των εκπαιδευόμενων ενηλίκων για να διασφαλίσει τη συνέχεια της μάθησης.

Co-funded by the European Union

Το έργο αυτό συγχρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη του προγράμματος ERASMUS+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση αποτυπώνει μόνο τις απόψεις των συντακτών της και ούτε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ούτε ο SEPIE φέρουν ευθύνη για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

2. Αποτελέσματα

Οι εκπαιδευτές ενηλίκων θα είναι σε θέση να:

1. Προσαρμόσουμ κάθε σχέδιο μαθήματος ΥΣ —ειδικά όσον αφορά την παραπληροφόρηση— σε μια μορφή αρθρωτή και προσβάσιμη, η οποία να ανταποκρίνεται σε διαφορετικά επίπεδα ψηφιακού γραμματισμού, στην ακανόνιστη παρακολούθηση και σε ποικίλες μαθησιακές προσεγγίσεις.
2. Εφαρμόσουν μια προσέγγιση διδασκαλίας «πολλαπλών διαύλων», συνδυάζοντας έντυπα φύλλα εργασίας, ηχογραφημένες επεξηγήσεις και οπτικά βοηθήματα για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας.
3. Καθιερώσουν έναν σταθερό κύκλο «ανασκόπησης και σύνδεσης», ο οποίος αξιοποιεί τις εμπειρίες ζωής των ενηλίκων εκπαιδευομένων για να διασφαλίσει τη συνέχεια της μάθησης.

3. Βασικές αρχές ΥΣ που εφαρμόζονται

- Αποσύνθεση: Διάσπαση μιας σύνθετης συνεδρίας εκπαίδευσης διάρκειας 60 λεπτών σχετικά με την παραπληροφόρηση σε μικρο-ενότητες (π.χ. δραστηριότητες 15 λεπτών).
- Αφαίρεση: Απλοποίηση σύνθετων τεχνικών οδηγιών σχετικά με τις διαδικτυακές «ψευδείς ειδήσεις» (fake news) με τη χρήση απλής γλώσσας και σαφών οπτικών βοηθημάτων.
- Αλγοριθμική σκέψη: Δημιουργία «συνταγών» με βήματα που μπορούν να ακολουθήσουν οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι κατά την επαλήθευση της πηγής ενός διαδικτυακού άρθρου.
- Αναγνώριση Προτύπων: Βοηθώντας τους ενήλικες μαθητές να εντοπίζουν επαναλαμβανόμενα χαρακτηριστικά παραπληροφόρησης, όπως τίτλους με δόλωμα κλικ ή ύποπτες διευθύνσεις URL.

4. Σύνδεση με τις ενότητες του WP2

Η ενότητα αυτή αποτελεί την πρακτική προσέγγιση του Θεωρητικού Πλαισίου του Πακέτου Εργασιών 2 (WP2) σχετικά με την ΥΣ.
Η Ενότητα 6 εξηγεί πώς να παρουσιαστούν αυτές οι έννοιες σε ενήλικες εκπαιδευόμενους με απλό και κατανοητό τρόπο.
Εφαρμόζει τις «Αρχές της Ανδραγωγικής», εστιάζοντας στην παροχή πολλαπλών τρόπων μάθησης μέσω της αξιοποίησης και ενσωμάτωσης των εμπειριών ζωής των εκπαιδευομένων.

5. Προκλήσεις

Οι εκπαιδευτές ενηλίκων καλούνται να αντιμετωπίσουν διάφορες αλληλένδετες προκλήσεις: την ακανόνιστη παρακολούθηση, τα ανομοιογενή επίπεδα δεξιοτήτων, τις περιορισμένες ικανότητες ανάγνωσης, τη χαμηλή αυτοπεποίθηση, την περιορισμένη πρόσβαση στην τεχνολογία και το άγχος σχετικά με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων. Μια άκαμπτη προσέγγιση που βασίζεται στη διάλεξη ενδέχεται να εντείνει αυτά τα εμπόδια, ιδίως όταν οι εκπαιδευόμενοι απουσιάζουν από τα μαθήματα, χρειάζονται επιπλέον χρόνο ή δυσκολεύονται να ακολουθήσουν γραπτές οδηγίες.

Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να δημιουργούν ένα περιβάλλον μάθησης που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των εκπαιδευομένων, δίνοντας προτεραιότητα στην ευελιξία και την προσβασιμότητα. Μια αρθρωτή προσέγγιση μπορεί να προσφέρει εναλλακτικές διαδρομές μάθησης, επιτρέποντας στους εκπαιδευομένους να αναπτύξουν συγκεκριμένες δεξιότητες ΥΣ, ακόμη και αν απουσιάσουν από κάποια συνεδρία, συμμετάσχουν καθυστερημένα σε μια δραστηριότητα ή δεν έχουν πρόσβαση σε τεχνολογία στο σπίτι.

Οι εκπαιδευτές θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιούν απλή γλώσσα, να παρέχουν σαφείς οδηγίες, να δημιουργούν κλίμα ψυχολογικής ασφάλειας και να αναγνωρίζουν τις προϋπάρχουσες γνώσεις και τις εμπειρίες ζωής των εκπαιδευομένων. Αυτά τα μέτρα μπορούν να συμβάλουν στη μείωση των ψηφιακών εμποδίων, στην ενίσχυση της συμμετοχής και στην αποτροπή της αποστασιοποίησης ή της εγκατάλειψης της εκπαιδευτικής διαδικασίας από τους εκπαιδευόμενους.

6. Αιτιολόγηση

Η εκπαίδευση ενηλίκων συχνά παρεμποδίζεται από την ακανόνιστη παρακολούθηση και τα ανομοιογενή επίπεδα δεξιοτήτων. Χωρίς ευελιξία, οι εκπαιδευόμενοι ενήλικες που μένουν πίσω συχνά εγκαταλείπουν την προσπάθεια.

Η προσβασιμότητα (οπτική, ακουστική και φυσική) αίρει το «ψηφιακό τείχος» που συχνά αντιμετωπίζουν τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, καθιστώντας τη μετάβαση στις έννοιες της ΥΣ πιο ομαλή και συμπεριληπτική.

Εξισορρόπηση των υποχρεώσεων της ζωής	Οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι, ειδικά οι ηλικιωμένοι και οι ενήλικες με χαμηλά προσόντα, συχνά εξισορροπούν τις εργασιακές, οικογενειακές και κοινοτικές ευθύνες, γεγονός που επηρεάζει άμεσα τη διαθεσιμότητά τους και την ψυχική τους ενέργεια.
Προσανατολισμός στον στόχο	Οι ενήλικες είναι προσανατολισμένοι στους στόχους και πολύ πρακτικοί· είναι πιο πιθανό να συμμετάσχουν ενεργά όταν διαπιστώνουν άμεση, πρακτική αξία στις έννοιες της ΥΣ που διδάσκονται.
Ευαλωτότητα και αυτοπεποίθηση	Πολλοί ηλικιωμένοι βιώνουν υψηλά επίπεδα «άγχους μάθησης» ή στερούνται αυτοπεποίθησης στη χρήση ψηφιακών εργαλείων. Οι εκπαιδευτές που το κατανοούν αυτό μπορούν να αποφεύγουν δραστηριότητες που προκαλούν έντονο άγχος, όπως οι υποχρεωτικές προσωπικές συστάσεις.
Ευαλωτότητα και αυτοπεποίθηση	Η κατανόηση της πλούσιας εμπειρίας ζωής του εκπαιδευόμενου επιτρέπει στον εκπαιδευτή να χρησιμοποιεί εργαλεία όπως ο «Χάρτης Εμπειρίας Ζωής» για να αναγνωρίσει και να αξιοποιήσει τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις του, μετατρέποντας τεχνικές έννοιες σε οικείες «ψηφιακές συνταγές» ή αλγόριθμους για την καθημερινή ζωή.

Γιατί είναι σημαντική η ενότητα;

Η κατανόηση των αναγκών των εκπαιδευομένων βοηθά τους εκπαιδευτές να προσαρμόζουν τον ρυθμό, την υποστήριξη και τον τρόπο διεξαγωγής της εκπαίδευσης.

7.1 Δραστηριότητα. Ο Χάρτης Εμπειριών Ζωής

Όταν εργαζόμαστε με άτομα μεγαλύτερης ηλικίας**, η ευελιξία και η προσβασιμότητα** είναι σημαντικές. Σε αυτό το στάδιο της ζωής, οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι δεν αναζητούν «δραστηριότητες για χάρη των δραστηριοτήτων» — επιθυμούν να αισθάνονται ότι η πολυετής εμπειρία τους αποτελεί πολύτιμο εφόδιο και όχι κατάλοιπο του παρελθόντος.
Ακολουθεί ένα παράδειγμα δραστηριότητας «σπασίματος του πάγου», η οποία έχει σχεδιαστεί για να αναγνωρίζει τη **βιωματική εμπειρία** των ενηλίκων εκπαιδευομένων, προάγοντας παράλληλα την προσβασιμότητα και τη συμμετοχή, χωρίς να ασκείται πίεση.

Ο Χάρτης της Εμπειρίας Ζωής
Αυτή η δραστηριότητα μετατρέπει μια τυπική «εισαγωγή» σε μια οπτική γιορτή μιας ζωής γεμάτης ουσία. Μετατοπίζει την εστίαση από το «τι θέλω να μάθω» στο «τι προσφέρω ήδη».

Συμβουλή προσβασιμότητας:
Για τα άτομα με περιορισμένη κινητικότητα ή όραση, αυτό μπορεί να γίνει με τη μορφή «προφορικού χάρτη», όπου περιγράφουν τη διαδρομή τους σε έναν συνεργάτη που κρατά σημειώσεις.

Βήμα προς βήμα:
Δραστηριότητα 1:
Δώστε σε κάθε συμμετέχοντα ένα μεγάλο φύλλο χαρτιού (ή έναν ψηφιακό πίνακα, όπως το Jamboard ή το Miro, αν η διαδικασία γίνεται διαδικτυακά). Ζητήστε τους να σχεδιάσουν έναν απλό «δρόμο» ή «χάρτη» που να απεικονίζει την επαγγελματική και προσωπική τους πορεία.
Δραστηριότητα 2:
Σημειώστε τρία ή τέσσερα ορόσημα στα οποία μάθατε κάτι που εξακολουθείτε να αξιοποιείτε και σήμερα.
Δραστηριότητα 3:
Αντί να αναφέρουν το όνομά τους, οι συμμετέχοντες συστήνονται ως «ειδικοί βάσει εμπειρίας».

Πρότυπο Δραστηριότητας:
Ο Χάρτης Εμπειριών Ζωής

7.2 Δραστηριότητα. «Ειδικός για ένα λεπτό»

Ο «Ειδικός για ένα λεπτό»
Τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας συχνά νιώθουν μια κάποια αμηχανία ή δισταγμό απέναντι στη νέα τεχνολογία ή τις σύγχρονες μεθόδους εκπαίδευσης. Αυτό το παιχνίδι ανατρέπει τις ισορροπίες και τους δίνει άμεσα τον ρόλο του δασκάλου.

Ο «Ειδικός για ένα λεπτό»

Συμβουλή προσβασιμότητας:

Βεβαιωθείτε ότι ο χώρος έχει χαμηλό θόρυβο υποβάθρου, ώστε οι συμμετέχοντες να ακούν καθαρά τους συνομιλητές τους.

Δραστηριότητα: «Το έξυπνο κόλπο για την παραπληροφόρηση»

- **Δραστηριότητα:** Οι εκπαιδευόμενοι, ανά ζεύγη, μοιράζονται ένα «κόλπο» που έχουν χρησιμοποιήσει στη ζωή τους για να εντοπίσουν ένα ψέμα ή μια απάτη (π.χ. σε μια αγορά ή στο τηλέφωνο).
- **Ενσωμάτωση ΥΣ:** Ο εκπαιδευτής εξηγεί ότι πρόκειται για αναγνώριση προτύπων — την εφαρμογή προηγούμενης εμπειρίας για την επίλυση ενός νέου ψηφιακού προβλήματος.
- **Προσβασιμότητα: Γ**ια τα άτομα με προβλήματα ακοής, χρησιμοποιήστε τη λειτουργία συνομιλίας (chat) κατά τη διάρκεια των ψηφιακών συνεδριών για να συνοψίσετε τη συμβουλή.

Βήμα προς βήμα:
Δραστηριότητα 1:
Χωρίστε την ομάδα σε ζευγάρια. Κάθε άτομο έχει 60 δευτερόλεπτα για να διδάξει στο ταίρι του ένα «έξυπνο κόλπο» ή μια δεξιότητα που έχει κατακτήσει με την πάροδο του χρόνου — οτιδήποτε, από το «πώς να καλλιεργήσεις την τέλεια ντομάτα» μέχρι το «πώς να διαπραγματευτείς ένα σύνθετο συμβόλαιο».
Δραστηριότητα 2:
Ερώτηση: «Ποιο είναι εκείνο το πράγμα που ξέρεις να κάνεις τόσο καλά, ώστε θα μπορούσες να το κάνεις με κλειστά μάτια;»
Δραστηριότητα 3:
Καταστήστε σαφές εντός της ομάδας ότι κάθε άτομο στην αίθουσα έχει κάτι πολύτιμο να προσφέρει, γεγονός που προάγει τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος αμοιβαίας μάθησης.

7.3 Δραστηριότητα. Το Δίκτυο Σοφίας

Κοινά Νήματα (The Wisdom Network)

Πρόκειται για μια δραστηριότητα «σπασίματος του πάγου» με έντονο δυναμισμό αλλά χαμηλή σωματική επιβάρυνση, η οποία αναδεικνύει την κοινή ιστορία και τη συλλογική γνώση.

Το Δίκτυο της Σοφίας

Συμβουλή προσβασιμότητας:
Αν το πέταγμα ενός κουβαριού νήματος δυσκολεύει λόγω κινητικών περιορισμών, χρησιμοποιήστε μια «Ψηφιακή Λίστα Σύνδεσης» σε οθόνη, όπου θα σχεδιάζετε γραμμές ανάμεσα στα ονόματα καθώς οι συμμετέχοντες εντοπίζουν κοινά στοιχεία.

Βήμα προς βήμα:

Βήμα 1:
Ο εκπαιδευτής ξεκινά κρατώντας ένα κουβάρι νήμα. Διατυπώνετε μια «σοφία που αποκομίσατε από την εμπειρία» (π.χ. «Έχω μάθει ότι η υπομονή είναι πιο σημαντική από την ταχύτητα»). Όσοι συμφωνούν ή έχουν παρόμοια εμπειρία σηκώνουν το χέρι τους. Πετάτε το νήμα σε έναν από αυτούς (κρατώντας την άκρη του) και εκείνος μοιράζεται την εμπειρία του προτού διατυπώσει τη δική του σοφία.

Βήμα 2:
Ζητήστε από τους συμμετέχοντες: «Μοιραστείτε κάτι που μάθατε μέσα από τη δουλειά ή την καθημερινή ζωή».

Βήμα 3:
Στο τέλος, η ομάδα συνδέεται σωματικά μέσω ενός «ιστού» κοινών εμπειριών, αποδεικνύοντας ότι αποτελεί μια κοινότητα ειδικών.

Κατά τον συντονισμό αυτών των δραστηριοτήτων, να έχετε κατά νου τρεις αρχές:
Σεβασμός: Αναγνωρίστε την ιστορία τους.
Συνάφεια: Σύνδεση του παιχνιδιού με το πραγματικό θέμα της εκπαίδευσης.
Χαλάρωση: Διατηρήστε την ατμόσφαιρα ανάλαφρη για να μειώσετε το «άγχος της τεχνολογίας» ή το «τρακ της τάξης».

7.3.1 Πώς μπορούν αυτές οι δραστηριότητες να προσαρμοστούν για ένα περιβάλλον εξ αποστάσεως/ψηφιακό περιβάλλον;

Ακολουθεί μια **πρακτική λίστα ελέγχου** για εκπαιδευτές, ώστε να διασφαλιστεί ότι αυτές οι δραστηριότητες είναι συμπεριληπτικές και αποτελεσματικές σε μια **εικονική αίθουσα διδασκαλίας.**

🌐 **Γενική Λίστα Ελέγχου Ψηφιακής Προσβασιμότητας**

Πριν ξεκινήσετε οποιοδήποτε ψηφιακό παιχνίδι με άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, βεβαιωθείτε ότι έχουν εξασφαλιστεί τα εξής βασικά στοιχεία:

- **Τεχνικός έλεγχος πριν από τη συνεδρία:** Προσφέρατε μια 15λεπτη συνεδρία «τεχνικής εισαγωγής» μία ημέρα νωρίτερα, ώστε να βοηθήσετε τους συμμετέχοντες να ελέγξουν τα μικρόφωνα, τις κάμερες και τις λειτουργίες της πλατφόρμας;
- **Ο κανόνας της «μεγάλης γραμματοσειράς»:** Χρησιμοποιούν όλες οι διαφάνειες και οι ψηφιακές οδηγίες που κοινοποιείτε γραμματοσειρά χωρίς πατούρες (sans-serif) μεγέθους τουλάχιστον 24 pt;
- **Υποστήριξη από συνεργάτη (Co-Pilot):** Διαθέτετε κάποιον συντονιστή που να διαχειρίζεται ζητήματα όπως «Δεν ακούω τίποτα» ή «Πού είναι το κουμπί;» στη συνομιλία (chat), την ώρα που εσείς καθοδηγείτε τη δραστηριότητα;
- **Απλοποιημένη πλοήγηση:** Έχετε αντικαταστήσει τους περίπλοκους συνδέσμους με κουμπιά που πατιούνται εύκολα ή με κωδικούς QR;

🛠️ Προσαρμογές ανάλογα με τη δραστηριότητα

1. Ο Χάρτης Εμπειριών Ζωής (Ψηφιακή Έκδοση)

Αντί για φυσικό χαρτί, χρησιμοποιήστε ένα εργαλείο συνεργασίας όπως το Padlet ή το Google Slides.

- Προσαρμογή: Αναθέστε σε κάθε συμμετέχοντα μία διαφάνεια σε μια κοινόχρηστη παρουσίαση. Προετοιμάστε τις διαφάνειες τοποθετώντας ένα απλό γραφικό που απεικονίζει έναν «δρόμο».
- Δράση: Ζητήστε τους να εισαγάγουν 3 πλαίσια κειμένου ή φωτογραφίες που αντιπροσωπεύουν τα σημαντικά ορόσημα της ζωής τους.
- Προσβασιμότητα: Εάν κάποιος συμμετέχων δυσκολεύεται με τη λειτουργία «μεταφοράς και απόθεσης» (drag and drop), ζητήστε του να περιγράψει τα ορόσημά του, ενώ ο εκπαιδευτής ή ο συντονιστής δημιουργεί τον χάρτη για λογαριασμό του στην οθόνη, σε πραγματικό χρόνο.

2. Ο ειδικός για ένα λεπτό (Ψηφιακή έκδοση)

Αξιοποιήστε τις αίθουσες διαχωρισμού (breakout rooms) για να μειώσετε την αισθητηριακή υπερφόρτωση.

- Προσαρμογή: Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ζευγάρια σε ξεχωριστές εικονικές αίθουσες (breakout rooms). Αυτό προσομοιώνει την αίσθηση οικειότητας μιας δια ζώσης συζήτησης και αποτρέπει την κόπωση που προκαλείται όταν μιλούν όλοι ταυτόχρονα.
- Δράση: Χρησιμοποιήστε τη λειτουργία «Αποστολή μηνύματος σε όλους» (Broadcast Message) για να τους ενημερώσετε πότε πρέπει να αλλάξουν ρόλους (ποιος μιλάει).
- Προσβασιμότητα: Για τα άτομα με προβλήματα ακοής, ενθαρρύνετε τον «εκπαιδευόμενο» να διατηρεί την κάμερά του ανοιχτή ώστε ο «ειδικός» να βλέπει τις αντιδράσεις του, και προτείνετε τη χρήση της λειτουργίας συνομιλίας (chat) για τη σύνοψη της βασικής συμβουλής/τεχνικής («life hack»).

3. Κοινά Νήματα (Ψηφιακή Έκδοση)

Αντικαταστήστε το νήμα με έναν συνεργατικό ψηφιακό πίνακα (π.χ. Miro ή Zoom Whiteboard).

- Προσαρμογή: Τοποθετήστε τα ονόματα όλων σε κύκλο στην οθόνη.
- Δράση: Όταν κάποιος μοιράζεται μια σοφή σκέψη και οι υπόλοιποι συμφωνούν, ο εκπαιδευτής σχεδιάζει μια χρωματιστή γραμμή (ένα «ψηφιακό νήμα») που συνδέει τα ονόματά τους.
- Προσβασιμότητα: Φροντίστε να ανακοινώνετε ποια ονόματα συνδέονται (π.χ. «Σχεδιάζω ένα μπλε νήμα από τη Μαρία στον Γιάννη, επειδή και οι δύο εκτιμούν την έννοια της κοινότητας»). Αυτό βοηθά τα άτομα με προβλήματα όρασης να παρακολουθούν την «ανάπτυξη» του ιστού.

7.4.1 Δραστηριότητα. Η πρόκληση του «Αρθρωτού Σχεδίου»

Πρόκειται για μια πρακτική άσκηση που βοηθά τους εκπαιδευτές να μεταβούν από μια «διάλεξη» διάρκειας 60 λεπτών σε ένα ευέλικτο, «αρθρωτό» σύστημα 15 λεπτών. Η προσέγγιση αυτή εφαρμόζει άμεσα την αρχή της αποδόμησης —που αποτελεί βασικό στοιχείο της ΥΣ —, δηλαδή τη διάσπαση ενός μεγάλου και απαιτητικού στόχου σε μικρές, εφικτές επιτυχίες. Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων, μια ώρα ψηφιακής εκπαίδευσης μπορεί να αποδειχθεί εξουθενωτική ή και ανέφικτη λόγω της μη σταθερής προσέλευσης των εκπαιδευομένων. Διασπώντας το μάθημα σε τρία τμήματα των 15 λεπτών, διασφαλίζετε ότι, ακόμη και αν κάποιος εκπαιδευόμενος καθυστερήσει ή χρειαστεί να αποχωρήσει νωρίτερα, θα έχει κατακτήσει τουλάχιστον μία ολοκληρωμένη «μικρο-δεξιότητα».

Εργασία:
Πάρτε ένα τυπικό μάθημα ΥΣ διάρκειας 60 λεπτών (π.χ. «Ασφαλείς διαδικτυακές αγορές») και «αποσυνθέστε» το σε τρεις μικρο-δραστηριότητες των 15 λεπτών.

Βήμα προς βήμα:
Εργασία Α: Αναγνώριση προϊόντος (Αναγνώριση προτύπων).
Εργασία Β: Σύγκριση δύο τιμών (Αξιολόγηση).
Εργασία Γ: Ολοκλήρωση εικονικής διαδικασίας πληρωμής (Αλγόριθμος).

Πρακτικό εργαλείο:
Ένα «αρθρωτό πρότυπο» όπου οι εκπαιδευτές μπορούν να επισημαίνουν ποιες ενότητες είναι βασικές και ποιες προαιρετικές ή συμπληρωματικές, ανάλογα με τον ρυθμό της ομάδας.

Δραστηριότητα: Η πρόκληση της «αρθρωτής παραπληροφόρησης»
Σύνδεσμος για λήψη

7.4.2 Δραστηριότητα. Η πρόκληση του «Αρθρωτού Σχεδίου»

Το πρακτικό παράδειγμα: «Ασφαλείς διαδικτυακές αγορές»
Δείτε πώς το μάθημα διάρκειας 60 λεπτών «αναλύεται» στην πράξη με τη χρήση των αρχών της ΥΣ.

Εργασία Α: Προσδιορισμός Προϊόντος (Αναγνώριση Προτύπων) – 15 λεπτά

- **Ο στόχος του CT:** Η αναγνώριση κοινών μοτίβων στα ηλεκτρονικά καταστήματα (πού βρίσκεται η μπάρα αναζήτησης; πού αναγράφεται η τιμή;).
- **Πρακτική δραστηριότητα:** Οι εκπαιδευόμενοι εντοπίζουν ένα συγκεκριμένο προϊόν σε δύο διαφορετικούς ιστότοπους. «Αναγνωρίζουν το πρότυπο» της δομής των ιστοτόπων ηλεκτρονικών αγορών.

Δραστηριότητα Β: Σύγκριση δύο τιμών (Αξιολόγηση/Αφαίρεση) – 15 λεπτά

- **Στόχος Υπολογιστικής Σκέψης:** Αξιολόγηση πληροφοριών και φιλτράρισμα του «θορύβου» (όπως διαφημίσεις που αποσπούν την προσοχή), ώστε να εστιαστεί η προσοχή στο συνολικό κόστος, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορικών.
- **Πρακτική εφαρμογή:** Οι εκπαιδευόμενοι συγκρίνουν τα τελικά κόστη. Με αυτόν τον τρόπο, μαθαίνουν να απομονώνουν («αφαιρούν») τα σημαντικά δεδομένα από μια οθόνη γεμάτη περιττές πληροφορίες.

Εργασία Γ: Ολοκλήρωση μιας εικονικής διαδικασίας ολοκλήρωσης αγοράς (αλγόριθμος) – 15 λεπτά

- **Στόχος ΥΣ:** Ακολουθία οδηγιών βήμα προς βήμα για την επίτευξη ενός στόχου.
- **Πρακτική Εφαρμογή:** Οι εκπαιδευόμενοι ακολουθούν τον «αλγόριθμο» της διαδικασίας ολοκλήρωσης αγοράς: Προσθήκη στο καλάθι – προβολή καλαθιού – καταχώριση διεύθυνσης – επισκόπηση.

Σημείωση: Αυτό πρέπει να γίνεται πάντα σε έναν ιστότοπο προσομοίωσης ή δοκιμών, για λόγους ασφαλείας.

7.4.3 Δραστηριότητα. Η πρόκληση του «Αρθρωτού Σχεδίου»

Πρακτικές συμβουλές υλοποίησης:

Ο κανόνας των 15 λεπτών

Αν μια εργασία απαιτεί περισσότερο από 15 λεπτά, είναι πιθανότατα υπερβολικά σύνθετη και θα πρέπει να αναλυθεί περαιτέρω.

Αντίγραφα ασφαλείας εκτός σύνδεσης

Για κάθε μικρο-εργασία, να έχετε έτοιμο ένα εκτυπώσιμο φύλλο εργασίας. Εάν υπάρξει πρόβλημα με το διαδίκτυο ή αν κάποιος εκπαιδευόμενος θεωρεί την οθόνη υπερβολικά φωτεινή, θα μπορεί να συνεχίσει την εργασία «Αξιολόγηση» σε χαρτί, χωρίς να διακοπεί η ροή της δραστηριότητας.

«Μικρές νίκες»

Στο τέλος κάθε ενότητας διάρκειας 15 λεπτών, ρωτήστε τους εκπαιδευόμενους: «Ποιο είναι το ένα πράγμα που μπορείτε να κάνετε τώρα και δεν μπορούσατε να κάνετε πριν από 15 λεπτά;»

7.5 Δραστηριότητα. Εμπλοκή & Ανασκόπηση

Για τη διασφάλιση της ψυχολογικής ασφάλειας και της συνέχειας, κάθε συνεδρία θα πρέπει να ξεκινά με μια φάση «Ανασκόπησης και Σύνδεσης».

Ο σύντομος κύκλος ανασκόπησης: Χρησιμοποιήστε διαδραστικά εργαλεία διάρκειας 5 λεπτών για την ανάκληση προηγούμενου περιεχομένου, πριν ξεκινήσετε ένα νέο μάθημα ή μια νέα δραστηριότητα.
Πρακτική πρόταση: Χρησιμοποιήστε απλά παιχνίδια με κάρτες ή τη δραστηριότητα του κύκλου «Ένα πράγμα που θυμάμαι».

Δραστηριότητες γνωριμίας για άτομα μεγαλύτερης ηλικίας:

Σύνδεσμοι για 2–3 απλά παιχνίδια γνωριμίας (π.χ. «Ο Χάρτης της Εμπειρίας Ζωής») που αναγνωρίζουν και αξιοποιούν τις υφιστάμενες γνώσεις τους.

Συμμετοχή ευάλωτων ομάδων: Συμβουλές για το «τι να ρωτήσετε».

Παράδειγμα: Αντί για το «Καταλαβαίνετε;», ρωτήστε: «Πώς θα μπορούσε αυτό το βήμα να ενταχθεί στην πρωινή σας ρουτίνα;» ή «Ποιο μέρος αυτού σας φαίνεται πιο χρήσιμο για τις καθημερινές σας δραστηριότητες;»

Τι θα θέλατε να προσθέσετε σε αυτή τη δραστηριότητα;

7.6 Δραστηριότητα. «Πότε» και «Πώς»

Αυτή η δραστηριότητα εστιάζει στο «πότε» και το «πώς» της συμμετοχής, διασφαλίζοντας ότι κανένας ενήλικας εκπαιδευόμενος δεν μένει πίσω λόγω υποχρεώσεων της καθημερινής ζωής.

Καταγεγραμμένες Διαδρομές Μάθησης: Προτάσεις για την καταγραφή συνεδριών, ώστε οι εκπαιδευόμενοι να μπορούν να καλύψουν το χαμένο υλικό αν απουσιάσουν από κάποιο μάθημα.

Βήμα προς βήμα:
Ένας απλός οδηγός για την καταγραφή, για παράδειγμα, μιας συνεδρίας στο Zoom ή τη χρήση smartphone για τη δημιουργία ενός ηχητικού αποσπάσματος με τη «Σύνοψη του Μαθήματος».

Η στρατηγική των «μικρών ενοτήτων»: Χωρίστε θέματα διάρκειας 60 λεπτών σε αυτοτελείς ενότητες των 10–15 λεπτών.

Πρακτική άσκηση:
Πάρτε ένα σύνθετο θέμα, όπως οι «Διαδικτυακές δημόσιες υπηρεσίες», και αναλύστε το σε τρία επιμέρους βήματα:
(1) Σύνδεση, (2) Εντοπισμός της φόρμας, (3) Τελική υποβολή.

Ευέλικτος προγραμματισμός μαθημάτων:

Συμβουλές για τη διάθεση ωρών με ελεύθερη προσέλευση (drop-in) ή ποικίλων χρονικών διαστημάτων, ώστε να εξυπηρετείται η ακανόνιστη φοίτηση των ενηλίκων εκπαιδευομένων.

7.7 Δραστηριότητα. Προσβασιμότητα σε πολλαπλές μορφές

Η προσβασιμότητα πρέπει να υπερβαίνει την τεχνολογία και να περιλαμβάνει τη σωματική και γνωστική ευκολία. Αυτή η προσέγγιση μειώνει το «άγχος της μάθησης» και βοηθά τους εκπαιδευόμενους να αντιληφθούν την άμεση συνάφεια των εννοιών με την καθημερινότητά τους.

Η Υβριδική Προσέγγιση:
Κάθε ψηφιακή εργασία πρέπει να διαθέτει ένα «αντίστοιχο εκτυπώσιμο».

Σενάριο: Εάν διδάσκετε τη «Διαχείριση Οικιακού Προϋπολογισμού», παρέχετε έναν σύνδεσμο για το Excel και ένα εκτυπώσιμο φύλλο εργασίας με την ίδια δομή.

Οπτική απεικόνιση και απλή γλώσσα: Οδηγίες για την αποφυγή αφηρημένων εννοιών. Αντικαταστήστε την τεχνική ορολογία με «καθημερινές μεταφορές».

Παράδειγμα:
Αντί να πείτε «δημιουργήστε έναν αλγόριθμο», ρωτήστε: «Ποια είναι η συνταγή για την πληρωμή ενός λογαριασμού μέσω διαδικτύου; Ποια είναι τα βήματα 1, 2 και 3;»

Απλή μετατροπή περιεχομένου:

- **Από κείμενο σε ήχο:** Οδηγίες για τη χρήση δωρεάν εργαλείων (π.χ. λειτουργίες «Ανάγνωσης δυνατά» στα προγράμματα περιήγησης), ώστε οι εκπαιδευόμενοι να μπορούν να ακούσουν το εγχειρίδιο.
- **Οπτικές περιλήψεις βίντεο:** Πώς να χρησιμοποιήσετε ένα κινητό τηλέφωνο για τη δημιουργία μιας δίλεπτης «οπτικής περίληψης» μιας διάλεξης, για άτομα με περιορισμένες δεξιότητες ανάγνωσης.

8. Πρόσθετοι πόροι

Για την ενίσχυση της Ενότητας 6: «Ευελιξία και Προσβασιμότητα στην Υλοποίηση της Εκπαίδευσης», προτείνονται οι ακόλουθοι πόροι, ώστε να βοηθηθούν οι εκπαιδευτές ενηλίκων στον σχεδιασμό μαθημάτων που ανταποκρίνονται στις ποικίλες ανάγκες των εκπαιδευομένων.

Πόροι βίντεο

Βασικές αρχές προσβασιμότητας της Microsoft:
Μια σειρά από σύντομες ενότητες βίντεο σχετικά με τη δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου χωρίς αποκλεισμούς (χρήσιμες για εκπαιδευτές που σχεδιάζουν τις δικές τους διαφάνειες).

https://learn.microsoft.com/en-us/training/paths/accessibility-fundamentals/

UNESCO: Γεφυρώνοντας το «γκρίζο» ψηφιακό χάσμα:
Παρουσιάζει καινοτόμες πρωτοβουλίες ψηφιακής μάθησης, προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες ανάγκες των ηλικιωμένων.
Δείτε εδώ

Δραστηριότητες ΥΣ: Χωρίς Υπολογιστή έναντι Ψηφιακών

Αρχή ΥΣ	Παράδειγμα χωρίς σύνδεση (offline)	Ψηφιακό (διαδικτυακό) παράδειγμα
Αποσύνθεση	**«Ο Αλγόριθμος του Τσαγιού»:** Η ανάλυση της διαδικασίας παρασκευής ενός φλιτζανιού τσαγιού σε μικρά, λογικά βήματα που μπορεί να ακολουθήσει ένα «ρομπότ».	**«Ιεραρχία φακέλων»:** Οργάνωση 10 φωτογραφιών σε 3 φακέλους με σαφή ονομασία (π.χ. «Οικογένεια», «Κήπος», «Διακοπές»).
Αναγνώριση προτυπων	**«Κυνήγι στίχων τραγουδιού»:** Εντοπίστε επαναλαμβανόμενες φράσεις (ρεφρέν) σε ένα γνωστό τραγούδι και ονομάστε τις «Συναρτήσεις».	**«Προβλεπτικό κείμενο»:** Η παρατήρηση του τρόπου με τον οποίο ένα τηλέφωνο «μαντεύει» την επόμενη λέξη με βάση προηγούμενα μοτίβα.
Αφαίρεση	**«Ο Απλός Χάρτης»:** Σχεδιασμός χάρτη από την αίθουσα διδασκαλίας μέχρι την κοντινότερη καφετέρια, παραλείποντας κάθε λεπτομέρεια εκτός από τις στροφές.	**«Εγγραμματισμός στα εικονίδια»:** Η εκμάθηση ότι το σύμβολο του «κάδου απορριμμάτων» σημαίνει πάντα διαγραφή, ανεξάρτητα από την εφαρμογή.
Αλγόριθμος	**«Κυνήγι θησαυρού»:** Ένα άτομο γράφει οδηγίες (κώδικα) για την εύρεση ενός κρυμμένου αντικειμένου, ενώ το άλλο τις ακολουθεί πιστά για να εντοπίσει «σφάλματα» (bugs).	**«Ηλεκτρονική ολοκλήρωση αγοράς»:** Ακολουθία 3 βημάτων για την «αγορά» ενός δωρεάν είδους σε περιβάλλον δοκιμών (sandbox) εκπαίδευσης.

9. Ποια είναι η αξία της ενότητας;

Σχεδιάζοντας με γνώμονα την ευελιξία, ο εκπαιδευτής δημιουργεί ένα «δίχτυ ασφαλείας». Αυτή η προσέγγιση διασφαλίζει ότι η εκπαίδευση δεν αποτελεί μια διαδικασία «κομμένη και ραμμένη σε ένα πρότυπο για όλους» (one-size-fits-all), αλλά μια εξατομικευμένη εμπειρία για τους εκπαιδευόμενους. Ενισχύει την αυτοπεποίθηση του ενήλικα εκπαιδευόμενου, αποδεικνύοντας ότι το εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες του, αντί να τον αναγκάζει να προσαρμοστεί εκείνος σε ένα άκαμπτο και περίπλοκο σύστημα. Στην εκπαίδευση ενηλίκων, η ζωή επιφυλάσσει απρόοπτα: ένας εκπαιδευόμενος μπορεί να έχει κάποιο ραντεβού με γιατρό, ένα επείγον οικογενειακό ζήτημα ή απλώς μια μέρα που δυσκολεύεται να συγκεντρωθεί.

Πρακτική Δράση

Ευελιξία: Αρθρωτά μαθήματα (εργασίες 15 λεπτών)
Προσβασιμότητα: Απλή γλώσσα και οπτικά εικονίδια.
Βασικές εργασίες εξατομίκευσης έναντι εργασιών επέκτασης
Συμπεριληπτικότητα: Φυσικά αντίγραφα ασφαλείας / Αντίγραφα σε χαρτί.

Αντίκτυπος στους εκπαιδευόμενους

Μειώνει το άγχος και τα ποσοστά εγκατάλειψης.
Καταργεί το «ψηφιακό τείχος» της ορολογίας.

Αναγνωρίζει τους ατομικούς ρυθμούς μάθησης.

Διασφαλίζει την πρόσβαση ανεξάρτητα από τις τεχνολογικές δεξιότητες.

Τέλος της ενότητας